

**MOKESTINIŲ GINČŲ KOMISIJA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS**

2019 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2020 m. vasario 27 d. Nr. VD-44
Vilnius

VADOVO ŽODIS

Edita Galiauskaitė

Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės pirmininkė

Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Komisija), būdama ikiteisminė mokestinius ginčus nagrinėjanti institucija, nagrinėja ginčus, kylančius tarp mokesčių mokėtojų ir centrinių mokesčių administratorių, kaip viešojo administravimo subjektų. Komisija, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo pripažinta teismu pagal EB 234 straipsnį (2010-10-21 byla Nr. 385/09), prisideda prie teisingumo vykdymo sprendžiant ginčus mokesčių administravimo srityje. Komisija neatlieka viešojo administravimo funkcijų pagal Viešojo administravimo įstatymą, nors Komisijos veikla ir reglamentuojama viešąjį administravimą mokesčių srityje reguliuojančiame Mokesčių administravimo įstatyme.

Komisijos nagrinėjami ginčai laikomi tokie atvejai, kai mokesčių mokėtojai nesutinka su jiems apskaičiuotais ir nurodytais sumokėti mokesčiais, kai atsisakyta grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą), kai atliktas permokos įskaitymas ar kai neatleista nuo baudų ar delspinigių mokėjimo. Daugiausia skundų 2019 m. buvo gauta dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI) sprendimų, mažiau – dėl Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – MD) sprendimų. Praėjusiais metais išliko ta pati tendencija kaip ir ankstesniais 2018 m. – daugiausia ginčų kilo dėl apskaičiuotų pridėtinės vertės bei gyventojų pajamų mokesčių. Gautų skundų kiekiui reikšmės turėjo ir įstatymais (2018 m. birželio 28 d. Mokesčių administravimo įstatymas Nr. XIII-1329) suteikta teisė atleisti nuo delspinigių ir baudų dėl populiariai vadinamos „mokesčių amnestijos“, kai 2019 m. I pusmetį mokesčių mokėtojai savo iniciatyva deklaravo anksčiau nedeklaruotus ir nesumokėtus mokesčius. Be

to, po „mokesčių amnestijos“, kaip skelbia VMI (2020-02-11 pranešimas https://www.vmi.lt/cms/about-vmi/-/asset_publisher/hU6yeb4bVUJN/content/nepanore-atsiskleisti-sulauke-vmi-demesio-i-biudzeta-papildomai-suskaiciuoti-69-mln-eur-mokesciu?, mokesčių administratorius kontrolės veiksmus atnaujino tik 2019 m. antrą pusmetį. Atsižvelgiant į tai, mokesčių mokėtojų skundų skaičius 2019 m. sumažėjo.

Komisijos veiklos tikslas – objektyviai išnagrinėti skundą ir priimti teisėtą bei pagrįstą sprendimą. Komisijos veikla, kaip administracinio proceso dalimi, buvo siekiama tinkamai užtikrinti žmogaus teisių ir interesų apsaugą bei gynybą nuo neteisėtų viešojo administravimo subjektų priimtų administracinių sprendimų. Atsižvelgdama į tai, Komisija siekia, kad visi jos priimti sprendimai būtų patvirtinti administraciniuose teismuose. Paminėtina, kad administraciniai teismai daugeliu atveju pritaria Komisijos sprendimams, o ketvirtadalį pakeitė dėl teisės aktų skirtingo interpretavimo ir aiškinimo, teismui pateiktų ir jo priimtų naujų įrodymų ir jų vertinimo.

Nagrinėjant administracinius ginčus Komisijai tenka remtis ir Europos Sąjungos (ES) teisės aktais, todėl iškyla ir klausimų dėl jų nuostatų tinkamo aiškinimo ir taikymo. Pažymėtina, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (ESTT) vienintelis turi išimtinę teisę aiškinti ES teisę ir užtikrinti, kad ES teisės aktai visose valstybėse narėse būtų aiškinami ir taikomi vienodai. ESTT akcentavo (byla C-49/72) valstybės narės atsakomybės principą, jog valstybė narė privalo įgyvendinti visus ES teisės aktus siekiant apginti žmogaus teises (pats žmogus dėl teisės aktų aiškinimo į ESTT negali kreiptis tiesiogiai). Teismas taip pat pabrėžė, kad valstybė narė privalo įgyvendinti visus ES teisės aktus, nes to reikalauja ir kitas – ES teisės viršenybės principas. Kiekviena valstybė narė turi pareigą garantuoti šį principą. ESTT nurodė, kad valstybei kyla atsakomybė neatsižvelgiant į tai, kuri institucija neįgyvendino ES teisės akto. Komisija, siekdama pagrindinio tikslo – tinkamai ir objektyviai išnagrinėti skundą bei kilus abejonėms dėl ES teisės aktų aiškinimo, dėl iškilusių klausimų aiškinant ir taikant ES teisės normas 2009 m., 2013 m. ir 2019 m. kreipėsi į ESTT dėl ES teisės aktų aiškinimo ir taikymo. Pažymėtina, kad Komisijos sprendimais, priimtais įvertinus ESTT išvadas, ginčas išsprendžiamas jau Komisijoje, todėl kreiptis į administracinius teismus nebelineka tikslo.

Komisija šias metais prisidėjo prie kuriamo naujo administracinių ginčų sprendimo teisinio reguliavimo taikant mediaciją (taikinamąjį tarpininkavimą). Mediacija, kaip taikus ginčo sprendimo būdas, jau nuo 2019-03-01 taikoma administraciniuose teismuose sprendžiant visus mokesčius ginčus. Komisija pateikė konkrečius pasiūlymus, kad mediacijos institutas būtų įteisintas sprendžiant administracinius ginčus dėl mokesčių Komisijoje. Komisija taip pat teigiamai vertina Mokesčių administravimo įstatymo projektą (registracijos Nr. XIIIP-4255), kuriuo Komisija įteisinama kaip *privaloma* ikiteisminė ginčus nagrinėjanti institucija ir Komisijai *suteikiama teisė* kreiptis į

administracinę teismą dėl norminio administracinio teisės akto teisėtumo vertinimo, t. y. jo atitikimo įstatymui ar Vyriausybės norminiam teisės aktui. Komisijos nuomone, šios naujovės prisidės prie dar geresnio asmens teisių gynimo ir greitesnio ginčo išsprendimo.

Komisija dalijosi ginčų nagrinėjimo patirtimi ir su užsienio šalių kompetentingomis institucijomis. Komisijoje 2019 m. kovo mėn. lankėsi Azerbaidžano Respublikos Darbo ir socialinės apsaugos ministerijos, o gruodžio mėn. – Ekonomikos ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų atstovų delegacijos, kurioms buvo pristatytas Lietuvoje galiojantis mokestinių ginčų nagrinėjimo procesas, mokestinių ginčų nagrinėjimo aktualijos, vyko susitikimai Lietuvos Respublikos Vyriausybėje ir kitose institucijose. Savo patirtimi pasidalijo ir svečiai. Taigi, Komisija siekia formuoti ir palaikyti efektyvų tarptautinį bendradarbiavimą administracinių ginčų nagrinėjimo srityje, pasidalinti gerąja patirtimi su užsienio šalių suinteresuotomis institucijomis ir, žinoma, įvertinus ir išanalizavus kitų šalių praktiką, prasmingas idėjas įgyvendinti Lietuvoje. Dalyvaudama šioje veikloje, Komisija prisideda prie Lietuvos žinomumo didinimo tarptautinėje erdvėje.

I SKYRIUS

STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS

KONTEKSTO (APLINKOS) ANALIZĖ

Svarbu pažymėti, kad ataskaitiniais metais mokesčių administravimo srityje buvo priimtas Mokesčių administravimo įstatymo (MAĮ) pakeitimas, nustatantis, kad kai mokesčių mokėtojas savo iniciatyva pateikia praėjusių mokestinių laikotarpių laiku nedeklaruoto mokesčio deklaraciją ir per 20 dienų sumoka (arba mokėjimas atidedamas) mokesį, nuo nesumokėtų mokesčių delspinigiai neskaičiuojami.

Ši MAĮ nuostata galiojo 2019 m. I pusmetį pateiktoms deklaracijoms, todėl mokesčių mokėtojai savo iniciatyva deklaravo nesumokėtus mokesčius. Kaip skelbia VMI (<https://www.vmi.lt/cms/apibendrinti-duomenys-apie-vmi-atliekamus-ukio-subjektu-prieziuros-veiksmus-bei-ju-rezultatus>), mokesčių administratorius kontrolės veiksmus atnaujino tik 2019 m. antrą pusmetį ir 2019 m. atliko 519 kompleksinių ir teminių patikrinimų. Taigi, šio teisinio reguliavimo ir mokesčių administratoriaus veiklos pasekmė, Komisijos nuomone, mažesnis Komisijoje gautų mokesčių mokėtojų skundų skaičius.

ANTRASIS SKIRSNIS
STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

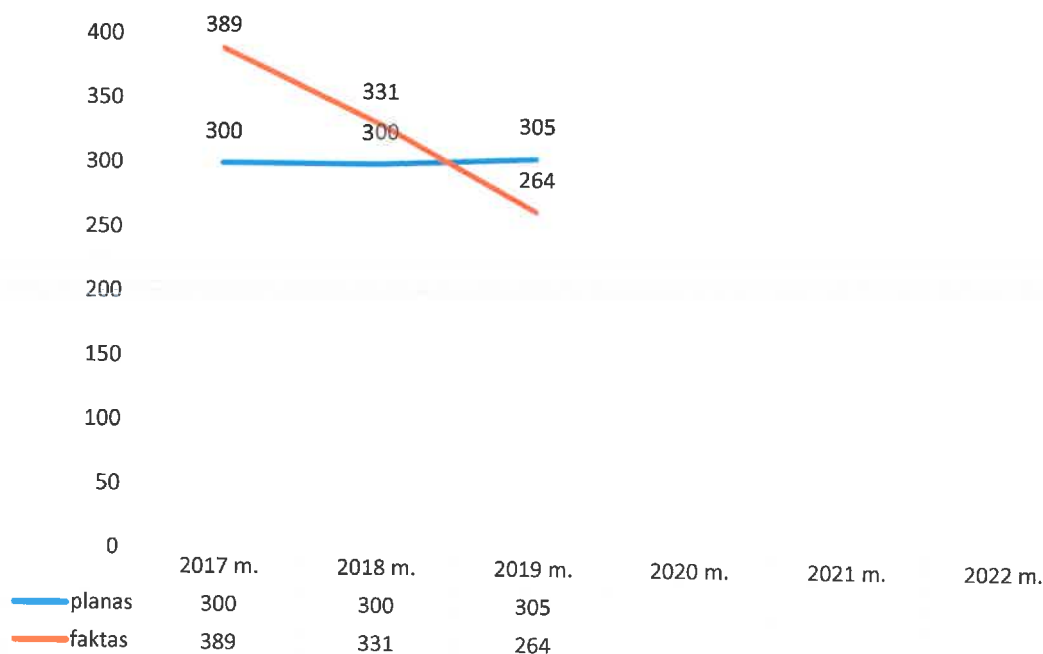
Strateginis tikslas: Mokesčių mokėtojų teisių pažeidimų prevencija ir teismų darbo krūvio mažinimas

1 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Asignavimų planas	Asignavimų planas*, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų plane, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui, dalis (proc.)**
1	2	3	4	5	6
01 01	Mokestinių ginčų nagrinėjimas	495	495	495	100
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		-	-	-	-

I. Siekiant įgyvendinti pagrindinį Komisijos strateginį tikslą, Komisijos veikla buvo orientuota į teisės aktais pagrįstą mokesčių mokėtojų skundų nagrinėjimą.

1 grafikas. Komisijos išnagrinėtų skundų ir prašymų skaičius.

Komisija, išnagrinėjusi mokesčių mokėtojų skundus ir prašymus, 2019 m. priėmė 264 sprendimus. Visi skundai išnagrinėti laikantis teisės aktuose nustatytų terminų. Skundų buvo išnagrinėta 41 mažiau nei planuota. Šį pokytį lėmė kelios priežastys. Pirma, liko neišnagrinėti 2019 metų pabaigoje gauti ar sustabdyti nagrinėti 34 skundai ir prašymai. Antra, 2019 m. Komisijoje gauta 70 arba 23 proc. skundų ir prašymų mažiau nei 2018 m. (gauta 299 skundai). Komisija 2019 metais gavo 229 mokesčių mokėtojų skundus ir prašymus, iš jų 169 skundus dėl centrinių mokesčių administratoriaus sprendimų (143 dėl VMI sprendimų ir 26 dėl MD sprendimų) ir 60 kitų, su skundais susijusių prašymų (dėl skundo padavimo termino atnaujinimo, dėl proceso atnaujinimo, dėl trečiųjų suinteresuotų asmenų įtraukimo ir kt.). Mažesnę skundų skaičių lėmė jau minėti teisinio reguliavimo pakeitimai bei mokesčių administratoriaus veikla.

Iš visų 161 Komisijos 2019 m. išnagrinėtų skundų dėl mokesčių ginčų, 75 centrinių mokesčių administratorių sprendimai (63 VMI sprendimai ir 12 MD sprendimų), kas sudaro 46,6 procentus, buvo visiškai ar iš dalies panaikinti, pakeisti ar perduoti nagrinėti iš naujo. Taigi, reikšminga centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų dalis buvo pakeista.

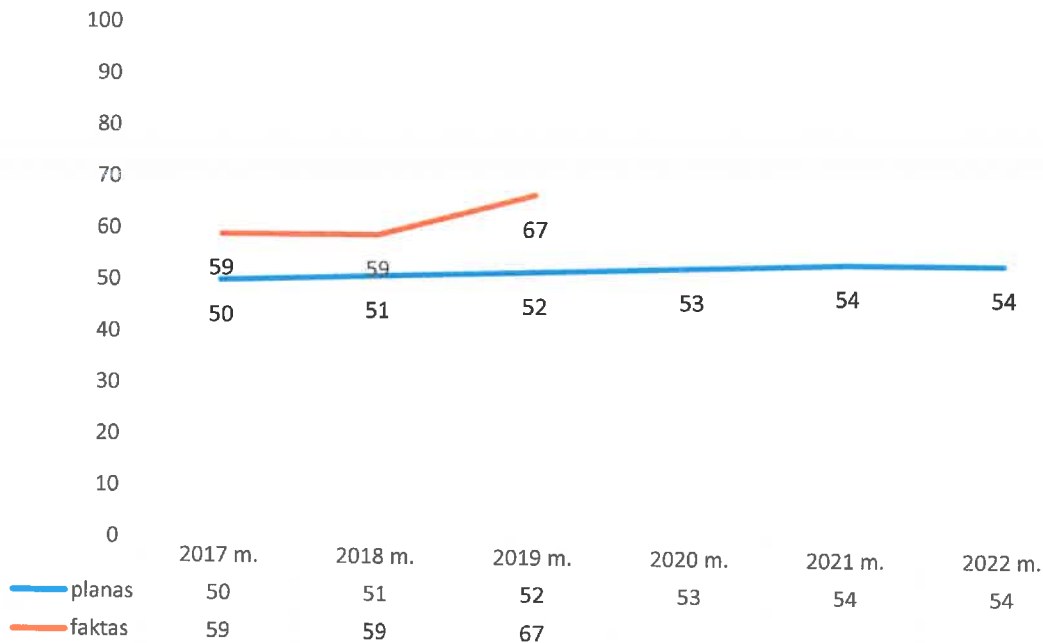
Komisija 2019 m. išnagrinėjo ginčus dėl centrinio mokesčių administratoriaus apskaičiuotų 34,2 mln. Eur mokesčių ir su jais susijusių sumų (dėl VMI apskaičiuotų 31,9 mln. Eur, dėl MD apskaičiuotų 2,3 mln. Eur). Iš šios sumos Komisijos sprendimais buvo pakeista ar panaikinta

4,3 mln. Eur arba 12,6 proc. visos apskaičiuotos sumos (4,25 mln. Eur (12,4 proc.) VMI apskaičiuota suma ir 0,07 mln. Eur (0,2 proc.) MD apskaičiuota suma).

II. Kitas kriterijus Komisijos strateginiam veiklos tikslui įvertinti yra „Įsiteisėję Komisijos sprendimai, kurių šalys neginčijo“ (procentais).

2 grafikas. Įsiteisėję Komisijos sprendimai, kurių šalys neginčijo (procentais).

Komisijos strateginiame veiklos plane buvo numatyta, kad 2019 metais šalys neginčys 52 proc. visų priimtų Komisijos sprendimų.

Komisija 2019 metais priėmė 264 sprendimus, iš jų 178 Komisijos sprendimų arba 67 proc., šalys neginčijo. Šio vertinimo kriterijaus reikšmė parodo, kokia Komisijos sprendimų dalis nebuvo ginčijama teismuose, ir ši reikšmė buvo 14 procentinių punktų didesnė už planuotą. Komisijos pasiekta veiklos efektyvumo kriterijaus reikšmė parodo, jog Komisija užtikrina objektyvų mokesčių ginčų nagrinėjimą bei mokesčių mokėtojų teisę į gynybą.

Ginčo šalys 2019 m. nesutiko su 33 proc. Komisijos sprendimų, todėl pateikė skundus teismui. Vilniaus apygardos administraciniam teismui 2019 m. buvo apskūsti 86 Komisijos sprendimai (83 sprendimus apskundė mokesčių mokėtojai, 3 sprendimus – centriniai mokesčių administratoriai).

Kaip minėta, Komisija 2019 m. išnagrinėjo 161 mokesčių ginčą dėl 34,2 mln. Eur mokesčių ir su jais susijusių sumų. Mokestiniai ginčai vyko dėl VMI apskaičiuotų 6,9 mln. Eur pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM), 20,4 mln. Eur gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM), 3,4 mln. Eur pelno mokesčio ir 1,2 mln. Eur kitų mokesčių (akcizo, valstybinio socialinio draudimo, privalomojo

sveikatos draudimo, įmoku į Garantinį fondą, žemės mokesčio). Mokestiniai ginčai vyko dėl MD apskaičiuotų 2,3 mln. Eur mokesčių (akcizo, PVM ir maito).

Dėl netiesioginių mokesčių – apskaičiuoto PVM, išnagrinėtas 71 ginčas dėl 7,5 mln. Eur PVM, kuri sudarė 22 proc. visos 34,2 mln. Eur sumos. Komisija patvirtino 6 mln. Eur PVM (5,4 mln. Eur VMI apskaičiuotos sumos ir 0,6 mln. Eur MD apskaičiuotos sumos), panaikino 1,5 mln. Eur VMI apskaičiuotos sumos.

Komisija, nagrinėdama ginčus dėl apskaičiuoto PVM, vertino ginčijamus faktus ir faktines aplinkybes bei su tuo susijusias teises pasekmes: dėl prekių išgabavimo į kitą valstybę narę; dėl nesąžiningo mokesčio mokėtojo elgesio ir dalyvavimo PVM sukčiavimo schemoje; vertino realiai neįvykusias ūkinės operacijas; prekių pervežimo verslo tikslais sąlygas, nustatant 0 proc. PVM tarifo taikymo pagrįstumą; palūkanų apskaičiavimą dėl negrąžinto PVM; nustatytą importuotų prekių muitinės vertę; prekių įvežimo į ES teritoriją apmokestinimą ir kt.

Pavyzdžiui, Komisija pasisakė dėl į kitą ES šalį verslo tikslais pervežamų prekių pripažinimo prekių tiekimu už atlygį ir šio prekių tiekimu apmokestinimo standartiniu PVM tarifu pagrįstumo. Komisija konstatavo, kad mokesčių mokėtojo vykdyti sandoriai, kai jis nuosavybės teise turimas prekes išgabeno į Vokietiją verslo tikslais tolesniam tiekimui, atitiko PVMĮ 5¹ straipsnio 1 dalyje nustatytas prekių pervežimo verslo tikslais sąlygas. Komisija, remdamasi ir ESTT suformuota praktika, sprendė, kad esminės sąlygos, su kuriomis PVM direktyva sieja prekių pervežimo verslo tikslais pripažinimą prekių tiekimu už atlygį bei tokio tiekimu atleidimą nuo PVM mokėjimo, yra įvykdytos, todėl konstatavo, jog mokesčių administratorius nepagrįstai atsisakė taikyti 0 proc. PVM tarifą.

Komisija sprendė ginčus ir dėl teisės atskaityti PVM pagal PVM sąskaitas faktūras, mokesčių administratoriui padarius išvadą, jog išrašytose PVM sąskaitose faktūrose atvaizduotos ūkinės operacijos realiai neįvyko (nebuvo sukurtas PVM objektas). Komisija, įvertinusi ginčo šalių pozicijas, nustatytą aplinkybių ir pateiktų duomenų visumą, konstatavo, jog mokesčių administratoriaus išvada, kad išrašytais PVM sąskaitomis faktūromis buvo įformintos realiai neįvykusios ūkinės operacijos, nėra pakankamai pagrįsta byloje esančių duomenų visumos analize, išsamiau ir visapusišku įrodymų vertinimu. Ginčo situacijoje, jeigu bent dalis prekių buvo realiai patiekta Pareiškėjo kontrahentams, turėtų būti sprendžiamas klausimas dėl Pareiškėjo sąžiningumo, t. y. ar Pareiškėjas žinojo / galėjo žinoti apie tiekėjų dalyvavimą sandoriuose, susijusiuose su sukčiavimu PVM srityje. Mokesčių mokėtojo sąžiningumas įrodinėtinas tik tuo atveju, kai ūkinės operacijos realiai įvyko, nors ir ne tarp tų subjektų, kurie atvaizduoti PVM sąskaitose. Nustačius, jog ūkinės operacijos įvyko, bet ne tarp PVM sąskaitose faktūrose nurodytų ūkio subjektų, turėtų būti iš

naujo vertinamas klausimas dėl apmokestinamųjų sandorių vertės ir standartinio tarifo pardavimo PVM pagal išrašytas PVM sąskaitas faktūras.

Didžiausią dėmesį tiesioginių mokesčių srityje teko skirti gyventojų pajamų mokesčiui (GPM). Dėl GPM išnagrinėti 72 ginčai dėl 20,4 mln. Eur GPM sumos, kuri sudarė 60 proc. visos 34,2 mln. Eur sumos. Komisija patvirtino 19 mln. Eur, panaikino 1,4 mln. Eur GPM.

Daugiausia ginčų – 44 Komisija išnagrinėjo dėl GPM, apskaičiuoto taikant netiesioginius mokesčio bazės apskaičiavimo metodus arba taikant turinio viršenybės prieš formą principą.

Taigi, ginčai vyko dėl netiesioginių mokesčių apskaičiavimo būdų taikymo pagrįstumo, dėl nustatytos nekilnojamojo turto rinkos vertės, dėl tikrosios rinkos vertės nustatymo sandoriuose su asocijuotais asmenimis, dėl pajamų gryniaisiais pinigais turėjimo fakto, dėl nustatytos statybos objekto tikrosios vertės ir kt.

Pavyzdžiui, Komisija vertino paskolų pripažinimo pareiškėjo pajamomis klausimą ir konstatavo, kad mokesčių administratorius savo išvadas dėl fizinių asmenų Pareiškėjui nesuteiktų paskolų bei į Lietuvos Respubliką įvežtų grynųjų pinigų, deklaruotų Lietuvos muitinėje, pripažinimo pajamomis, gautomis iš mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių, iš esmės grindė prielaidomis, nes Pareiškėjas pateikė gautas paskolas įrodančius dokumentus – skolų raštelius, paskolų suteikimą patvirtino ir jas suteikę asmenys, kurie ikiteisminio tyrimo metu pripažino, kad visos paskolos yra realios, todėl ir Pareiškėjo atžvilgiu netiesioginiai mokesčių apskaičiavimo būdai taikyti nepagrįstai.

Komisija sprendė dėl pajų tikrosios rinkos vertės ir konstatavo, kad mokesčių administratorius nepagrindė ginčo sandoriu asocijuotam asmeniui parduotų pajų tikrosios rinkos vertės pagal teisės aktų reikalavimus (atitinkamai ir Pareiškėjui apskaičiuotos GPM bazės), todėl pavedė mokesčių administratoriui taikyti tinkamą kainodaros metodą ir palyginamąją bazę apmokestinant Pareiškėjo pajamas.

Komisija nagrinėjo klausimus, susijusius su mokesčio mokėtojo lėšų dydžio nustatymu konkrečiai datai. Mokesčių administratoriaus išvadas dėl 2003-12-31 Pareiškėjo deklaruotos nebaigtos statybos (rekonstrukcijos) vertės, kuri įgijo teisinį stabilumą, dėl pastato 100 proc. baigtumo, kuris kadastro duomenimis užfiksuotas 2004-03-01, dėl neįvertintos rekonstruojamojo namo indeksuotos įsigijimo vertės, dėl užsienio kalba surašyto dokumento, kuris patvirtina pinigų gražinimo faktą ir kurio vertimą Pareiškėjas pateikė Komisijai, dėl akcijų įsigijimo kainos, kuri mokesčių administratoriaus nebuvo atimta iš pajamų, gautų už šių akcijų pardavimą, Komisija konstatavo, kad mokesčių administratorius neįvykdė savo prievolės tinkamai vertinti įrodymus.

Komisija 2019 m. nagrinėjo ginčus ir dėl apskaičiuoto pelno mokesčio, kurių metu buvo vertinamas išlaidų priskyrimo leidžiamiems atskaitymams pagrįstumas; žalos atlyginimo priskyrimas

neapmokestinamoms pajamoms; prievolė išskaičiuoti ir į Lietuvos biudžetą sumokėti pelno mokesčių prie pajamų šaltinio ir kt.

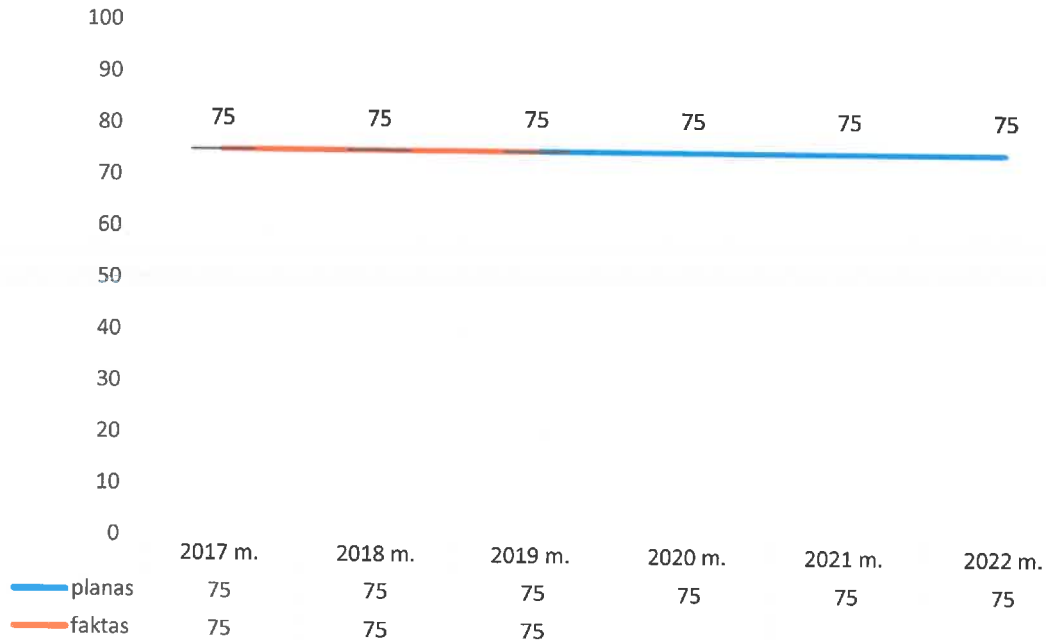
Sprendama dėl lėšų pelno mokesčio tikslais priskyrimo neapmokestinamosioms pajamoms, Komisija vertino pareiškėjo gautą kompensaciją už vaistinio preparato platinimo sutarties nutraukimą anksčiau numatyto termino pabaigos. Mokesčių administratorius nurodė, kad kompensacija neatitinka Pelno mokesčio įstatymo nuostatų šios kompensacijos priskyrimo neapmokestinamosioms pajamoms tikslais. Komisija sprendė, kad šioms pajamoms gali būti priskirtos vieneto gautas žalos atlyginimas tiek tuo atveju, kai jos priteistos teismų ir išieškotos pagal vykdomuosius raštus, tiek ir tais atvejais, kai padaryta turtinė žala atlyginama šalių susitarimu, nesikreipiant į teismą. Komisija konstatavo, kad mokesčių administratoriaus išvada, jog mokesčių mokėtojas nepatyrė žalos jo kontrahentui prieš terminą nutraukus sutartį, kuria Pareiškėjui buvo suteiktos išskirtinės teisės, yra neteisinga ir neteisėta, be to, mokesčių administratorius neįvertino Pareiškėjo negautų pajamų, kaip žalos atlyginimo, apskaičiavimo.

Komisija 2019 m. nagrinėjo ginčus dėl MD ir VMI sprendimų, kuriuose akcizai ir muitai buvo apskaičiuoti dėl neteisėtai į Bendrijos muitų teritoriją įvežtų prekių, banderolėmis nepaženklintų akcizais apmokestinamų prekių laikymo (gabenimo) ir kt.

Komisija sprendė ginčą dėl Pareiškėjo muitinės deklaracijose deklaruotų iš JAV importuotų naudotų lengvųjų automobilių muitinės vertės. Komisija konstatavo, jog dėl pateiktose turto vertinimo ataskaitose nustatyto formalaus pažeidimo (parašų nebuvimas apžiūros aktuose) Muitinės departamentas nepagrįstai šias vertinimo ataskaitas pripažino netinkamomis ir dėl šio pažeidimo nepagrįstai nepripažino šiose ataskaitose nustatytos ginčo transporto priemonių muitinės vertės.

III. Komisijos veiklos vertinimo kriterijus „Mokestinių ginčų bylose administracinių teismų priimti sprendimai, kuriais palikti nepakeisti Komisijos sprendimai“ (procentais).

3 *grafikas*. Mokestinių ginčų bylose administracinių teismų priimti sprendimai, kuriais palikti nepakeisti Komisijos sprendimai (procentais).

Komisijos Strateginiame veiklos plane 2019 metams šio kriterijaus reikšmė buvo nustatyta 75 procentai. Kriterijaus reikšmė parodo, kokia dalis (procentais) Komisijos sprendimų, kurie buvo apskūsti, įsiteisėjusiais Vilniaus apygardos administracinio teismo (toliau – VAAT) sprendimais arba Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartimis (toliau – LVAT) buvo nepakeisti. Šis kriterijus parodo Komisijos veiklos kokybę.

Įvertinus 2019 m. administracinių teismų sprendimus (nutartis) mokestinių ginčų bylose matyti, kad 75 procentai arba 128 Komisijos sprendimai (iš 171 sprendimo) buvo nepakeisti, o 43 Komisijos sprendimus teismai pakeitė. Plane nustatyta kriterijaus reikšmė pasiekta ir nekinta.

Paminėtina, kad pagal MAĮ nuostatas mokesčių mokėtojas dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimo, priimto išnagrinėjus mokėtojo skundą, turi teisę paduoti skundą tiesiogiai VAAT. Šia teise 2019 m. pasinaudojo tik 13 mokesčių mokėtojų (6 dėl VMI sprendimų, 7 dėl MD sprendimų). Įvertinus tai, kad Komisija šių ginčų nenagrinėjo, todėl šie duomenys į Komisijos veiklos rezultatus neįtraukti.

Komisija visuomet labai atidžiai vertina administracinių teismų priimtus sprendimus mokestinių ginčų bylose. Teismų praktikos formavimo aspektu svarbi LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis dėl išnagrinėto mokesčių mokėtojo skundo. Šiame ginče buvo nagrinėjamas

klausimas dėl 0 proc. pridėtinės vertės mokesčio tarifo taikymo. Išplėstinė teisėjų kolegija konstatavo (2019-12-18 nutartis Nr. A-276-602/2019), jog tam, kad sandoris būtų kvalifikuojamas kaip tiekimo ar įsigijimo sandoris Bendrijos viduje, būtinos sąlygos, susijusios su: 1) apmokestinamojo asmens statusu; 2) teisės disponuoti turtu, tampant jo savininku, perleidimu; 3) fiziniu prekių išgabenimu iš vienos valstybės narės į kitą ir jokia kita sąlyga neturėtų būti taikoma. LVAT atkreipė dėmesį, kad Teisingumo teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad kadangi nė vienoje PVM direktyvos nuostatoje konkrečiai nenumatyta, kokius įrodymus apmokestinamieji asmenys privalo pateikti, kad galėtų pasinaudoti neapmokestinimu PVM, šių įrodymų klausimas priklauso valstybių narių kompetencijai. Valstybės narės turi laikytis bendrųjų teisės principų, tarp jų ir teisinio saugumo bei proporcingumo. Apmokestinamajam asmeniui įrodymų srityje tenkančios pareigos turi būti nustatomos remiantis aiškiai nacionalinėje teisėje numatytais sąlygomis. Pagal teisinio saugumo principą reikalaujama, kad apmokestinamieji asmenys žinotų savo mokesčius įsipareigojimus prieš sudarydami sandorį. LVAT, atsižvelgdamas į Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 56 str., 49 str. bendras nuostatas dėl pareigos pateikti įrodymus, nurodė, kad toks abstraktus įrodinėjimo pareigos nustatymas neatitinka teisinio saugumo principo reikalavimų, nes PVM mokėtojai prieš sudarant tokio pobūdžio sandorius nėra iš anksto žinoma, kokius įrodymus jis turi surinkti reikiamoms aplinkybėms įrodyti ir kokių įrodymų iš jo ateityje gali pareikalauti mokesčių administratorius. Išplėstinė teisėjų kolegija konstatavo, kad, nesant atitinkamų Sąjungos ir (ar) nacionalinių teisės aktų nuostatų, iš 0 proc. PVM tarifą pritaikiusio tiekėjo negali būti reikalaujama aplinkybė, kad yra tenkinamos tiekimo Bendrijos viduje neapmokestinimo sąlygos, įrodinėti kitais nei konkrečių tiekimo sandorių įprastoje praktikoje apmokestinamojo asmens gaunamais ir turimais šias sąlygas patvirtinančiais įrodymais. Toks požiūris, esant minėtam nacionalinio reguliavimo ydingumui, neabejotinai atitinka minėtą valstybių narių pareigą užtikrinti teisingą ir paprastą atleidimo nuo mokesčio taikymą.

Paminėtinos ir reikšmingos LVAT nutartys, kuriose pasisakyta dėl pareigos skaičiuoti akcizus. LVAT 2019-06-12 nutartyje Nr. eA-1738-556/2019 nagrinėjo gaminių priskyrimo cigarilėms ir jų apmokestinimo akcizu klausimą. Ginčo šalys nesutarė dėl įvežtų į Lietuvą gaminių kvalifikavimo kaip cigarilių apmokestinimo akcizu tikslais. Mokesčių administratorius šiuos gaminius pripažino kaip neatitinkančius cigarų ar cigarilių sąvokos, juos pripažino cigaretėmis ir apskaičiavo akcizą. LVAT dėl cigarilių sąvokos kreipėsi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl išaiškinimo ir jį gavęs, konstatavo, kad vien tik filtrą dengiantis popierius nesudaro pagrindo išvadai, kad gaminiai nėra cigarilės. Remiantis tuo LVAT konstatavo, kad gaminiai laikytini cigarilėmis apmokestinimo akcizu tikslais ir mokesčių ginčą nagrinėjusios Komisija ir VAAT pagrįstai pripažino mokesčių administratoriaus sprendimą nepagrįstu.

Kitoje byloje (2019-05-08 nutartis Nr. eA-1744-556/2019) LVAT sprendė dėl dantų skalavimo skysčio, kurio sudėtyje yra denatūruoto etilo alkoholio, apmokestinimo akcizu. Mokesčių administratorius nustatė, kad šie produktai kai kurių asmenų galėjo būti naudojami kaip alkoholiniai gėrimai, todėl etilo alkoholis juose buvo apmokestintas akcizu. LVAT, gavęs Europos Sąjungos Teisingumo Teismo išaiškinimą, konstatavo, kad dantų skalavimo skystis, kurio sudėtyje yra denatūruoto etilo alkoholio, pagal teisės aktų reikalavimus neapmokestinamas akcizu, nepaisant to, kad jis ir galėjo buvo panaudotas maistui kaip alkoholinis gėrimas.

LVAT (2019-07-17 nutartis Nr. eA-1381-438/2019) nagrinėdamas mokesčius ginčus dėl gyventojų pajamų mokesčio, kuris apskaičiuotas nustačius, kad mokesčių mokėtojo išlaidos yra didesnės nei žinomos oficialios pajamos, plėtojė teismų praktiką. Ginčas tarp šalių kilo dėl mokesčių mokėtojo 2003-12-31 vienkartinėje turto deklaracijoje deklaruotų piniginių lėšų vertinimo ir jų reikšmės apmokestinant vėlesnių metų pajamas. Ankstesnėje LVAT praktikoje buvo konstatuota, kad teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis mokesčių mokėtojo pateiktos minėtos deklaracijos duomenys, pasibaigus mokesčio apskaičiavimo ir perskaičiavimo terminams, įgyja teisinį stabilumą ir mokesčių administratorius šių duomenų kvestionuoti bei reikalauti, kad mokesčių mokėtojas pagrįstų deklaruotų pajamų teisėtumą, nebegali. LVAT nurodė, kad šiuo metu ši teismų praktika yra teisinga, tačiau kartu konstatuota, jog nagrinėjant kitas bylas, kuriose mokesčių mokėtojai vėlesnes išlaidas, patirtas po minėtos deklaracijos pateikimo (2003-12-31), grindžia šių deklaracijų duomenimis, būtina atsižvelgti bei įvertinti aplinkybes, kurios atsirado laikotarpiu nuo deklaracijos pateikimo iki buvo patirtos išlaidos. Deklaracijos duomenys, patvirtina teisiškai reikšmingą aplinkybę, jog asmuo turėjo atitinkamą turtą, tačiau jis pats savaime neįrodo fakto, kad turtas, kuris buvo įsigytas po 2003-12-31, buvo įsigytas už šias lėšas.

LVAT sprendė (2019-08-28 nutartis Nr. eA-1739-556/2019) ir dėl PVM apskaičiavimo mokesčių administratoriui nustačius, kad mokesčių mokėtojas vykdydamas PVM įstatyme apibrėžtą ekonominę veiklą, vienu sandoriu tam pačiam pirkėjui pardavė dalį namo ir dalį žemės (dvi prekes). Parduotų prekių vertė viršijo PVM neapmokestinamų gautų pajamų ribą, todėl mokesčių mokėtojui kilo pareiga mokėti PVM. LVAT sustabdė ginčo nagrinėjimą ir kreipėsi į ESTT su klausimu ar PVM skaičiuojamas nuo visos sandorio vertės (abiejų prekių tiekimo vertės), ar tik nuo minėtą ribą viršijančios sandorio dalies (vienos iš prekių tiekimo vertės). ESTT nurodė, kad asmuo turi mokėti PVM nuo visos šio tiekimo vertės, o ne nuo tiekimą sudarančių atskirų prekių vertės.

LVAT nutartyse taip pat pažymėjo, kad Komisija nėra viešojo administravimo subjektas (2019-05-08 nutartis Nr. A-740-442/2019), o MAI nuostatos, reglamentuojančios mokesčių administratoriaus sprendimų apskundimą, nesuderintos viena su kita (2019-04-03 nutartis Nr. A-598-575/2019, 2019-06-19 nutartis Nr. eA-877-602/2019).

Komisija įvertino 2019 m. veiklos rezultatus ir juos lėmusias priežastis. Vienas iš svarbiausių Komisijos uždavinių – užtikrinti, kad žmogaus teisės būtų tinkamai apgintos ginčą išnagrinėjus Komisijoje ir asmeniui nebebūtų prasmės toliau kreiptis į administracinius teismus. Be to, Komisijos siekis – sumažinti ir teismų darbo krūvį. Kitas svarbus aspektas yra administracinių teismų priimti sprendimai ir nutartys, kai ginčus dėl mokesčių mokėtojų skundų buvo išnagrinėjusi Komisija. Komisija sieks, kad tais atvejais, kai pareiškėjų netenkino Komisijos sprendimai ir dėl jų pareiškėjai kreipėsi į teismus, administraciniai teismai kuo daugiau Komisijos sprendimų patvirtintų (paliktų nepakeistais). Tokiu būdu būtų užtikrintas dar geresnis žmogaus teisių gynimas jau ikiteisminėje ginčo nagrinėjimo stadijoje.

Pagrindinis Komisijos siekis buvo ir yra veiksmingai ginti žmogaus teises, objektyviai išnagrinėti mokesčių mokėtojų skundus ir priimti teisėtus bei pagrįstus sprendimus ir tuo prisidėti prie teisingumo vykdymo. Atsižvelgdama į tai, Komisija parengs priemones veiklos rezultatams gerinti siekiant pagrindinių veiklos tikslų (toliau skatins darbuotojus įgyti naujas kompetencijas bei kelti kvalifikaciją bei teiks siūlymus dėl teisės aktų tobulinimo).

Apibendrinant galima teigti, kad Komisija sėkmingai prisidėjo įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos 224.7 papunktyje numatytas užduotis stiprinti žmogaus teisių pažeidimų prevenciją, plėtoti ikiteismines ginčų nagrinėjimo procedūras, taip mažinti biurokratizmą ir spartinti ginčų sprendimą, skatinti ginčus spręsti ne teismo tvarka bei 224.8 p. papunktyje numatytas užduotis plėtoti taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) sistemą, kad didesnė dalis teisminių ginčų būtų sprendžiama taikiai, tam numatant privalomą mediaciją nagrinėjant tam tikrų kategorijų civilinius ir administracinius ginčus.

Komisijos pirmininkė

Edita Galiauskaitė